

Melonia meilläkin?

Kokeillaan
uusia kasveja

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

MAA- JA KOTITALOUSNAISET

Olemme valtakunnallinen ja kansainvälisesti linkittynyt asiantuntijajärjestö, jonka toiminnan keskiössä on

- ruoka- ja ravitsemusosaamisen vahvistaminen
- maiseman- ja luonnonhoidon kehittäminen
- yrittäjyyden tukeminen
- järjestötoiminta ja yhteisöllisyyden vahvistaminen.

Toiminnallamme rakennamme kestävää, osaavaa ja osallistavaa yhteiskuntaa.

Tarkastelemme asioita suomalaisen maaseudun näkökulmasta kaupunkeja unohtamatta.

Kokeillaan uusia pitkän kasvu-kauden kasveja

- Suomen ilmasto on jo lämmennyt ja lämpenee edelleen, joten uudet kasvit ja satonäkymät houkuttelevat.
- Kevät ja syksy pitenevät 1,5 kuukaudella, mutta sään ääri-ilmiöiden vuoksi tarvitaan esikasvatusta ja kasvuston suojauksia niin keväisin kuin syksyisin.
- Esikasvatusaika on 1 - 3 kk.
- Kasvit avomaalle, kun yölämpötilat ovat 10 asteen paikkeilla. Kasvihuoneisiin jo huhti-toukokuussa.
- Lämmin, ravinteikas ja aurinkoinen kasvupaikka on kaikille suotuisin.

Vesimeloni – se vie kielenkin mennessään

- Vesimeloni (*Citrullus lanatus*) jää Suomessa kasvatettuna pieneksi, mutta herkullinen maku korvaa määrän.
- Sisältää paljon terveyttä edistäviä antosyanideja.
- Vaatii esikasvatuksen lämpimässä ja hyötyy avomaalla katteista varsinkin alkukesän aikana.
- Esikasvatusaika on vain noin kuukauden ja ulos ne voidaan siirtää, kun lämpöä on yli 10 astetta öisinkin. Syksyn ensihallojen suojaus pidentää kasvukautta.
- Satoa päästään korjaamaan kukinnasta noin 1,5 kk kuluttua.
- Kasvupaikaksi pihan lämpimin ja aurinkoisin paikka.
- Alkukesän kastelun ja lannoituksen avulla varmistetaan hyvä kasvuunlähtö., mutta tämän jälkeen kasvi selviää melko hyvin kuivuudestakin.

Vesimeloni kasvaa lämmössä

- Esikasvatus 3-5 viikkoa
 - Kylvä 1 siemen ruukkuun, ruukun koko 10 cm
 - Itämisvaiheen lämpötila 25 astetta
 - Taimikasvatuspaikka valoisa, lämpötila 20-22 astetta
- Istutus ulos yöpakkasten mentyä, kun ilman lämpötila $>10^{\circ}\text{C}$
 - Karaise taimet ennen istutusta, suojaa ulkona harsolla
 - Istutussyvyys sama kuin ruukussa
- Kasvatus ylöspäin naruun tuettuna tai maata pitkin
 - Kohopenkki tai lava on eduksi, lisää maan lämpimyyttä
- Taimitiheys
 - Tuettuna ylöspäin: taimiväli 50 cm
 - Maata pitkin kasvatus: taimiväli 60 cm (lavaan 2 kpl)
- Kastelu lämменneellä vedellä, jotta multa ei kylmene

Huomio pölytykseen

- Poista ensimmäinen sivuverso ja lyhennä seuraavia 2-3 lehden takaa
 - Vesimeloni tekee kukat sivuversoihin
- Pölytä kukkia käsin, jos pölyttäjiä ei ole liikkeellä
 - Taimessa on emi- ja hedekukkia
 - Emikukassa on pullistunut kukkavarsi, hedekukan varsi on ohut
 - Pölytyksessä siirrä hedekukasta siitepölyä emikukkaan, tai tupsuttele hedekukan keskuksella emikukan keskustaa
 - Pölyttyneen emikukan kukkavarsi alkaa nopeasti kasvaa kokoa
- Kun sivuversossa kasvaa hedelmän alku, katkaise verso, jätä kaksi lehteä hedelmän jälkeen
 - Yhteen taimeen voi kasvattaa 1-3 hedelmää
 - Mitä enemmän hedelmiä, sitä pienemmäksi ne jäävät
- Aseta maassa olevien hedelmien alle esim. laudanpala eristämään hedelmät mullasta, tue riippuvat hedelmät verkolla

Sato talteen oikeaan aikaan

- Lisälannoitus 2-3 kertaa kesän aikana, niukka kastelu varsinkin viimeisinä viikkoina ennen sadonkorjuuta
- Kypsyyden arvioiminen
 - Hedelmän kasvu kukasta kypsäksi vie n. 1,5-2 kk (kasvihuoneessa, avomaalla?)
 - Kypsä meloni kuulostaa napautettaessa ontolta
- Raakana kerättyjä meloneja voi koettaa kypsyttää sisällä

Kurpitsat - ja niitähän riittää moneen makuun ja tarpeeseen

- Kurpitsat (*Cucurbita pepo*) hurmaavat muodoillaan ja väreillään.
- Ovat erittäin monikäyttöisiä ja osa myös hyvin varastoitavia.
- Tarvitsevat paljon lämpöä ja ravinteita. Eivät viihdy kuivassa ja laihassa maassa.
- Jaotellaan kesä-, koriste-, spaghetti- ja talvikurpitsoihin.
- Kesäkurpitsat nopeimpia ja hyvin satoisia.
- Talvikurpitsat säilyvät hyvin viileässä.
- Esikasvatus nopeuttaa kasvuunlähtöä keväällä, mutta ei kesäkurpitsoille välttämätön.

Lämpö, ravinteet ja vesi takaavat suuren sadon

- Taimikasvatus 3-4 viikkoa, kesäkurpitsan voi kylvää myös suoraan ulos Etelä-Suomessa
 - Kylvö suoraan 10 cm ruukkuihin tai koulinta sirkkalehtiasteella
- Istutus ulos yöhallojen mentyä
 - Lämmin, aurinkoinen, tuulilta suojattu kasvupaikka
 - Runsasmultainen, ilmava, hyvin vettä pidättävä kasvualusta, pH 6-7
 - Karaise taimia ennen ulosistutusta
 - Tue isot taimet tikuilla, jotta taimet eivät heilu tuulella ja varret vahingoitu, suojaa harsolla muutaman viikon ajan (varsinkin alle 10 asteen päivälämpötiloissa)
 - Tilantarve lajikkeen mukaan, esim. 2 kurpitsaa yhteen kasvilavaan
- Ravinteiden ja veden tarve on suuri
 - Peruslannoitus keväällä kanankakkaa 0,5 l/m² tai kivennäislannoitetta 1,5 dl/ m²
 - Lisälannoitus heinäkuun alussa kastelulannoitetta 2-3 kertaa, nokkosvettä tai ruohosilppua katteena
 - Jatkuva, tasainen kastelu

Sadonkorjuu

- Kesäkurpitsa pitkin kesää
 - Max 15 cm pitkät kesäkurpitsat parhaita
 - Säilyy viileässä tai jääkaapissa 2-3 viikkoa
- Talvikurpitsat elo-syyskuussa ennen syyshallaa
 - Kasvu pysähtyy, kuori on kovettunut
- Talvikurpitsan varastointi
 - Jätä 5 cm kanta
 - Kypsytä ensin huoneenlämmössä kaksi viikkoa, sitten varastointi hiukan viileämmässä

Maissi –kasvimaan komea kuningas

- Maissi (*Zea mais*) voidaan kylvää suoraan avomaalle, mutta huhti-toukokuussa esikasvatetut maissit ehtivät tuottaa varmemmin satoa.
- Sopii hyvin kumppanuuskasviksi pavuille ja kurpitsoille.
- On näyttävä pihan komistus, joten sopii myös koristekasvien sekaan.
- Viihtyy auringossa ja tarvitsee hyvän lannoituksen kasvukauden aikana.
- Maistuu sellaisenaan tuoreena, mutta on myös herkkua keitettynä ja grillattuna.
- Pieneksi jääneet tähkät voidaan käyttää minimaissin tavoin.
- Lajikkeeksi valitaan nopeita lajikkeita tai erikoisempia värillisiä lajikkeita.

Lyhyt esikasvatus riittää

- Taimikasvatus 2-3 viikkoa
 - Kylvö 1 siemen/ruukku, 5 cm ruukkuihin, ei koulita
 - Sopiva taimen koko istutusvaiheessa noin 20 cm
- Istutus ulos kesäkuun alussa yöhallojen mentyä, taimien karaisu ennen istutusta
 - Taimien juurtuminen kestää pari viikkoa, sen jälkeen kasvu pääsee taas vauhtiin
 - Etelä-Suomessa voi kylvää suoraan maahan, kun maan lämpötila + 15 astetta (musta muovi eduksi)
 - Taimiväli 40 cm, riviväli 60 cm, 6-8 kpl/m²
- Peruslannoitus 3 dl/m² kanankakkaa tai 0,75 dl/m² kivennäislannoitetta (hyväkuntoinen maa)
 - Lisälannoitus kesällä 1-2 kertaa kastelulannoitteella, nokkoskäytteellä, ruohokatteella
- Tasainen kastelu tärkeää, kuivahtaminen välillä hidastaa sadon alkua

Maissin sadonkorjuu

- Tuulipölytteinen, pölytysapu tarpeen kasvihuoneessa
 - Maissilla on pitkä, huiskumainen hedekukinto latvassa
 - Emikukinnot sijaitsevat lehtihangoissa
 - Istutus ryhmään parantaa pölytystä
- Sokerimaissin emitähkät korjataan maitotuleentumisasteella
 - Emitupsut ruskettuvat ja kuihtuvat
 - Tähkän jyvärivit tuntuvat hieman kovilta suojalehtien päältä tunnusteltaessa
 - Jyvät ovat kellertäviä – voit kurkata suojalehtien sisään
- Jyvien kypsyessä niiden sokeri muuttuu tärkkelykseksi eikä ole enää niin maukasta syötynä
- Yhdestä maissinvarresta voi saada 1-2 isoa tähkää
 - Harvenna ylimääräiset tähkät pois jo pieninä ja käytä minimaissin tavoin ruoanlaitossa

Pavut ruokkivat maata ja meitä

- Pavut (*Phaseolus* sp.) ovat helppoja viljeltäviä ja lisäävät maan typpipitoisuutta typensitojakasveina.
 - Ruokavalioon kuituja ja proteiineja. Sopivat käytettäväksi keitettyinä.
 - Voidaan kylvää suoraan avomaalle lämpimälle paikalle. Esikasvatus nopeuttaa selvästi kasvuunlähtöä.
 - Lajikevalikoima runsas. Pensaspavut pysyvät pieninä, mutta salkopavut tarvitsevat korkean tuen. Ruusupapu sopii sekä koristeeksi että syötäväksi.
 - Härkäpapu on virnakasvi (*Vicia faba*), mutta soveltuu hyvin viljeltäväksi papujen tapaan,. Syödään yleensä tuleentuneena ja kuivattuna toisin kuin pensaspavut, jotka syödään tuoreena keitettyinä.
-

Artisokkaa –maasta vai latvasta?

- Latva-artisokka (*Cynara scolymus*) on meillä viljelykauden äärirajoilla, joten sen esikasvatus pitää aloittaa jo alkuvuodesta.
- Herkullinen kukkapohja ja mehukkaat suojuslehdet ovat suurta herkkua monissa maissa.
- Kasvi voidaan talvehdittaa ja kasvattaa monivuotisena, jos lämpötila ei laske alle -10 asteen
- Voidaan istuttaa harson alle jo toukokuussa karaistuna tai kesäkuun alussa avomaalle.
- On komea kasvi, joka sopii myös koristeistutuksiin.
- Helppohoitoinen, mutta vaatii pitkän kasvukauden.
- Latva-artisokka ei ole läheistä sukua maa-artisokalle (aurionkukka läheisempi), vaan kuuluu asterikasveihin.

Munakoiset rakastavat lämpöä pannulla ja maassa

- Munakoiso (*Solanum melongena*) sopii kasvatettavaksi parhaiten kasvihuoneissa ja tunneleissa, mutta sitä kannattaa kokeilla myös suojaisessa paikassa avomaalla.
- Taimet tarvitsevat vähintään parin kuukauden esikasvatuksen.
- Voidaan viljellä tomaatin ja paprikan tapaan varrellisena ylöspäin tuettuna tai pensasmaisena.
- Karsitaan kukkia ja raakileita, jotta sato ehtii kasvamaan. Korjataan raakileena, joka on täysikasvuinen.
- Kypsennetään ennen ruokailua ja tuo ruokiin välimerellistä täyteläisyyttä.

Paprikat - makeutta ja vitamiineja päiviin

- Paprikat (*Capsicum* sp.) kasvatetaan yleisesti kasvihuoneissa tai kotioloissa lisävalon turvin jopa ympärivuotisesti.
- Tuovat ruokavalioon monipuolisuutta: vitamiineja, vahvoja aromeja, makeutta ja raikkautta.
- Tuliset chilit ovat monen harrastajan intohimoja. Niiden muodot ja maut vaihtelevat paljon ja ovat myös koristeellisia.
- Kasvatetaan tomaatin tavoin yleensä kaksivartisena ylöspäin tuettuna tai pensasmaisena.

**Mikään muu ei ole niin
tärkeää kuin oman
sadon odottaminen**

Kiitos

www.maajakotitalousnaiset.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee
maa- ja kotitalousnaisten toimintaa.

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Koti
ja maaseutu